

Archeologijos ir etnografijos sektoriaus
paaiškinimas apie vykdytus archeologinius ty-
rinėjimus Trakuose 1956-1958 m.

1955 m. rudenį Lietuvos TSR Ministrų Taryba, ryšium su numatytu Trakų pilių konservavimu ir restauravimu, įpareigojo MA atlikti ten reikalingus archeologinius tyrinėjimus. Tokie archeologiniai tyrinėjimai tegalėjo būti vykdomi suderinus juos su Moksliniai-Gamybinių Restauracinių dirbtuvių darbų planu. Minėtas dirbtuvės, vykdydamos Trakuose konservavimo-restauravimo darbus, kiekvienais metais nurodydavo institutui vietas, kurias pirmoje eilėje reikia iširti. Kadangi visi iki šiol vykdyti konservavimo ir restauravimo darbai apsiribojo tik salos pilimi, tai ir archeologiniai tyrinėjimai buvo vykdomi salos pilies teritorijoje.

Atsižvelgiant į sudarytą salos pilies konservavimo-restauravimo programą, archeologiniai tyrinėjimai Trakuose buvo atlikti sekančiose vietose:

1. Pilies kieme atidengta ir konservuota dalis kazematų.
2. Atkastos visos sienos, supusios gyvenamuosius pilies rūmus ir kiemą vakarinėje ir pietvakarinėje pusėje.
3. Atkastas pietvakarinis bokštas ir prie jo buvę pastatai.
4. Iširtas rūmų kiemelis ir rūmus supanti teritorija.
5. Eilėje vietų patikrintas pamatų gilumas.

Kasinėjimų ataskaitos yra Istorijos institute.

būti forsuoti ir užbaigti 1957 m. Archeologinius tyrinėjimus. Be to, šiuo metu kasinėjimai vykdomi pusiasalio pietinėje teritorijoje, kur atkasami mūrai aptikti pilies pietvakarinėje ir vakarinėje pusėje.

Kitų vietų tyrinėjimai Trakuose nebuvo vykdomi todėl, kad Istorijos institutui buvo ir iki šiol tebėra nežinoma Trakų miesto užstatymo programa. Jokia organizacija, išskyrus Restauracines Dirbtuves, iki šiol į Institutą nesikreipė ir Instituto nepainformavo apie numatomas vykdyti statybas ir su jomis susijusius žemės judinimo darbus. Sudarant Trakų užstatymo generalinį planą su Institutu konsultuotasi taip pat nebuvo. Iš anksto nežinant kur bus atliekami žemės judinimo darbai, archeologiniai kasinėjimai Trakuose yra neįmanomi. Trakų miestas užima per daug didelį plotą, kad trijų metų bėgyje jį būtų galima ištirti, juo labiau, kad archeologiniai kasinėjimai vyksta lėtai ir tegali būti vykdomi tik vasaros sezono metu. Jeigu Institutui ir toliau bus nežinoma Trakų miesto užstatymo programa ir organizacijos bei įstaigos iš anksto, bent prieš metus, nepainformuos Institutą apie numatomus vykdyti žemės judinimo darbus, užstatomų teritorijų savilaikis ištyrimas nebus galimas.

Išplėsti Trakuose archeologinius tyrinėjimus nebuvo galima dar ir dėl to, kad Institutas turėjo ir kitus įpareigojimus. Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nutarimu Institutas tuo pat metu buvo įpareigotas ištirti Gedimino pilies kalno teritoriją Vilniuje ir Kauno hidroelektrinės statybos rajoną. Pakartotiniu MT nutarimu archeologiniai tyrinėjimai Kauno hidroelektrinės statybos rajone turėjo

būti forsuoti ir užbaigti 1957 m. Archeologinių tyrinėjimų išplėtimui Trakuose trukdo dar ir tai, kad iki šiol mes dar neturime archeologų-miestų tyrinėtojų.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus faktus, tvirtinimas, kad Mokslų Akademija neįvykdė jai pavestų uždavinių, liečiančių archeologinius tyrinėjimus Trakuose, yra neparemtas.

Pr. Kulikauskas

Archeologijos ir etnografijos
sektorius vadovas

Vilnius, 1958 m. rugsėjo mėn. 18 d.